

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per
Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum,
quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia
Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Titulus XVII. De raptoribus, incendiariis & violatoribus ecclesiarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Canonico propriè est concubinarius, qui mulierem solutam sive in domo sua, sive in aliena habet, cum qua consuevit commisceri. Diaz. in *pract. Can. V. concubinar. c. 83. n. 1.* Farin. *l. c. n. 9.* unde concubinatus fornicationi simplici superaddit solam consuetudinem fornicandi cum eadem.

2. Resp. Secundo: Concubinatus non solum Jure Ecclesiastico. *Can. nemo. can. dicat. 32. q. 4.* sed & divino etiam naturali est prohibitus juxta dicta de fornicatione; materiam de concubinato & concubinariis plenè tractatam vide *L. 3. n. 2.*

TITULUS XVII.

De Raptoribus, Incendiariis & Violatoribus Ecclesiarum.

CAPUT I.

De Raptu Personarum, & Rapina Rerum.

Quæst. 311. Raptus Personarum quid sit?

Resp. Primò: Raptus, prout hic sumitur, describi potest, quòd sit delictum publicum, quòd virgo aut alia mulier, sive vidua, sive conjugata, modò honesta, ingenua, vel etiam masculus violentè abducitur de loco ad locum moraliter diversum exercendæ libidinis, vel matrimonii contrahendi causâ. Mol. *Tom. 3. de J. & J. d. 105. n. 1.* Pirh. *h. t. n. 1.* Wicfn. *n. 1.* Arg. *L. unic. c. de Raptu Virg.*

2. Resp. Secundo: Explicando fusiùs aliquantohanc descriptionem. Dicitur igitur primò: *Delictum publicum*; est enim species vis publicæ, ut Lauterb. in *ff. Lib. 48. t. 6. ad Leg. Jul. de vi publica. §. 15.* juxta *§. 8. Inst. de publ. jud. & cit. L. unic.*

3. Dicitur secundo: *Quo abducitur virgo, aut mulier alia, sive vidua, sive conjugata*; non enim est inter has personas, quò ad rationem genericam raptus propriè talis, distinctio; non obstante, quòd raptus conjugatæ involvat rationem adulterii, adeoque etiam comprehenditur desponsata seu sponsa de futuro, de qua dubitari poterat ex ea ratione, quòd ea jam obstricta raptori sponso, & hinc abductio illius non videatur obviare liberati matrimonii, unde illam ab objecto raptus excludi volunt Less. *Lib. 4. de J. & J. c. 3. n. 70.* Hentiq. *L. 12. c. 14. n. 4.* Verùm etsi id verum videri posset, ubi mulier abducta in sui raptum liberè consentiret, verius tamen contrarium defendunt Sanch. *L. 7. de matrim. d. 12. n. 15.* Gutt. *qq. can. L. 1. c. 86. n. 22.* & alii: eò quòd, etsi consenserit in matrimonium futurum, dissentire tamen posset in talem abductionem, nolendo abduci à domo paternâ, vel invititis parentibus, quorum etiam solum dissensus secundum probabilem constituit raptum, de quo tamen mox dicetur. Adde, quòd privatâ autoritate, uti fieret in hoc casu, compelli nequeat ad executionem sponsalium.

4. Dicitur tertio: *Modò tamen sit mulier honesta, seu vitæ honesta*, unde abductio meretricis notoriæ seu publicæ, non est propriè & strictè loquendo raptus, nec pœnas illius incurrit illius raptor, sed extraordinarias arbitrio judicis, ut docent Clar. *§. raptus. n. 5.* Sanch. *l. c. n. 23.* Masc. *de prob. vol. 3. concl. 1253. n. 12.* & 13. Covar. *var. resol. L. 3. c. 14. n. 2. in fine.* Pirh. *h. t. n. 11.* quia talis meretrix non præsumitur vim pati à cognoscente illam, & si vim in abductione sui pateretur, esse

R. P. Leur, *Jur. Can. Lib. V.*

raptum diversæ speciei à fornicatione simplici, ac cum citato à se Sanch. *n. 37.* Pirh. *l. c.*

5. Dicitur quarto: *Modò sit ingenua & libera*, ut addit in descriptione Pirh. nam si serva seu mancipium sit abducta, etsi consentiat, erit adhuc raptus, si invito domino abducatur, qualis non erit, si in abductionem sui consentiens, sit sui juris, & sub nullius potestate constituta. Pirh. *h. t. n. 4.*

6. Dicitur quinto: *Vel etiam masculus*; quia sive vir rapiat feminam, sive femina virum, uterque raptus continet malitiam distinctam specie à fornicatione propter violentiam.

7. Dicitur sexto: *Violenter abducta*: Taliter autem abducta censetur, & raptus propriè commissus, non tantum, quando omnino reluctans per vim apertam, sed etiam, quando mulier sui juris, malis artibus, dolosis persuasionibus, fallacibus munerum promissionibus, vel quibuscunque fraudibus (ut in dubio factum præsumitur) circumventa consentiens abducitur. Arg. *L. 3. §. 1. ff. de hom. lib. exhib. & L. unic. c. de rapt. virg.* Harprech. *ad §. 8. Inst. de Jud. publ. n. 3.* Farin. *pr. crim. q. 145. n. 9.* Menoch. *de arb. L. 2. cas. 291. n. 15.* Pirh. *h. t. n. 5.* qui tamen censet, non esse raptum saltem ordinatis pœnis raptus subjectum, si blanditiis, importunis precibus, metu reverentiali ad consensum inducta abducatur; eò, quòd tales preces & blanditiæ citra dolum adhibetæ solæ non inferant vim. Secundo: si puella, etsi ipsa consentiat, contra vel citra voluntatem tamen eorum, in quorum potestate, cura, tutela est, abducatur, sic enim facta invititis, vel insectis parentibus, curatoribus, tutoribus, Patronis, Dominis, est adhuc abductio violenta; quia his per eam abductionem infertur injuria, adeoque & violentia, atque ita in hoc casu nihil refert, num puella consenserit in sui abductionem, sive non. Arg. *cit. L. unic. c. de rapt. virg.* dum ibi dicitur: pœnas incurri à raptoribus, sive volentibus, sive nolentibus virginibus, seu aliis mulieribus tale facinus fuerit patratum: Et ita tenent cum citato à se D. Thom. *2. 2. q. 154. a. 7. in corp.* Lauterb. in *ff. ad Leg. Jul. de vi publ. §. 17.* Pirh. *h. t. n. 4.* dum ait: ut raptus fiat, requiritur violentia illata, vel ipsi foeminae raptæ, vel ejus parentibus aut tutoribus, in quorum est potestate vel cura, & *n. 5. vers. infertur quarto*: ubi: si puella in parentum potestate constituta, ex eorum domo ipsis invititis abducatur, quamvis ipsa consentiat, verè tamen committitur raptus; quia per tale factum gravis injuria infertur parentibus, quam ipsa

Y 2

filia

filia non potest remittere, sponte præbendo consensum in sui abductionem in præjudicium parentum, pro quo citat Host. in Sum. b. t. n. 1. Forin. l. c. 9. 145. n. 118. Sanch. l. c. d. 12. n. 12. sic quoque committitur raptus, sed non propriè & strictè talis, dum puella consentiens abducitur parentibus ignorantibus, cum, etsi positivè non contradicant, deest tamen eorum consensus, quod satis est, ut queri possint de injuria, ita Pirh. Atque ex his jam deducitur, quòd, si fœmina sui juris, adeoque independentens à consensu parentum, tutorum &c. consentiens ab initio in abductionem seu raptum sui, & postea invita sit carnaliter cognita, non sit raptus, utpote qui requirit violentiam abductionis, qualis in hoc casu nulli sit; uti è contra, si fœmina invita abducta, dein liberè consentiat in copulam, est verus raptus, quia in ordine ad hunc spectandum solum est initium, nempe violentia abductionis.

8. Dicitur septimò: abducta de loco in locum alterum moraliter diversum: v. g. de domo paterna vel alia, quam inhabitabat, seu in qua morabatur; hoc enim sufficit ad rationem raptus, non verò sufficit, abductam esse ab una camera ad aliam ejusdem domus, vel à via publica ad aliquot solum passus commodioris concubitus causâ, quia iste locus ad quem non censetur moraliter diversus. Sanch. de matrim. l. 1. d. 12. n. 20. Farin. cit. 9. 145. n. 74. Clarus §. raptus, num. 1. Pirh. n. 10. Wiestn. h. t. n. 5. Carpz. pr. crim. q. 40. num. 28. est tamen verus raptus, dum fœmina violenter abducitur ad locum distinctum aliquem, etsi ad eum non pervenerit, Pirh. l. c. cum Sanch. n. 21. quòd ad forum autem conscientie ad raptum non requiri abductionem ad locum alium, sed sufficere, quòd fœminæ quomodocunque inferatur vis ad extorquendam copulam, tradit Pirh. cit. n. 10. citatis D. Thom. l. c. & Sanch. cit. d. 12. n. 30. & 31.

Dicitur octavò: Libidinis exercenda causâ; nam si ob aliam quamcunque causam abducatur; non est propriè raptus, de quo hic, nimirum species luxuriæ, Clar. l. c. Sanch. l. c. n. 17. Pirh. n. 19. cum communi; est verò raptus, etsi cum ea violenter abducta copulam habere, aut libidinem exercere fuerit impeditus, quod etiam ex eo deduci videtur, quòd raptor, ut cum Sanch. cit. num. 17. asserit. Wiestn. h. t. n. 4. pœnæ ordinariæ raptus sit obnoxius.

9. Dicitur denique: Vel matrimonii contrahendi causâ, ita, ut ad rationem raptus perinde sit, an rapiatur citra intentionem contrahendi cum rapta matrimonium, solius libidinis cum ea liberius exercendæ, sive præcisè matrimonii contrahendi causâ, cum Trident. loquatur generaliter, non distinguendo inter causas raptus, modò hæc sint libido, ad quam etiam revocari potest usus matrimonii, imò loquatur etiam expressè de Clericis, comprehendendo etiam constitutos in Sacris, qui matrimonii causa rapere non possunt mulierem; An verò sit discrimen quòd ad pœnas incurrendas inter raptum solius libidinis causâ, & factum causâ matrimonii contrahendi dicitur q. seq. vide de his & omnibus hac quæst. dictis Lib. 4. q. 119. uti & de raptu in ordine ad contrahendum matrimonium. quæst. 120. & seq.

Quæst. 312. Quenam sint pœnæ statuite raptoribus & raptricibus Jure Civili?

1. R Esp. Primò: Cum raptus etiam propriè talis unus alio propter circumstantias sit tur-

pior seu gravior, aut minùs gravis altero, unus altero pœnis atrocioribus seu ordinariis, vel mitioribus seu extraordinariis, & arbitrariis puniuntur, sic itaque Jure Civili. L. unic. c. de raptu Virg. l. 1. §. 1. ff. ad Leg. Cornel. de Scuris. conceditur parentibus, consanguineis, cognatis, Curatoribus, Tutoribus, Patronis, Dominis, ac præcipuè maritis ac sponsis raptos filiarum, cognatarum, uxorum, sponsarum in ipso actu raptus, seu abductionis ubicunque locorum deprehensos impunè occidere. Pirh. h. t. n. 2. Wiestn. num. 7. Reiffenst. num. 8. Harpr. ad §. 8. Inst. de vi publ. n. 9. Lauterb. in ff. ad Leg. Jul. de vi publ. §. 18. & alii passim. Idemque extenditur ad sceleris complices, ad comitantes, recipientes, auxilium quòd ad raptum præstantes, si in ipso actu concomitantie & cooperationis deprehendantur, AA. citati. Secundò ordinata pœna raptorum dicatur personarum maximè monialium, & DEO dicatarum, si post fugam retracti de raptu convincantur, est ultimum supplicium, negatè appellandi licentiâ, approbatèque satis est hæc pœna in Ordin. crim. Caroli V. à n. 118. extenditurque quoque ad omnes, qui raptorem in raptu comitati sunt, eisque auxilium præbuerunt, & ministri fuerunt. cit. c. unic. §. pœnas autem ad raptorem; etiam si copula non fuerit secuta, ideo, quia ab ea nolens v. g. nolente sponsa fuit impeditus, secus si pœnitentiâ ductus ab ea sponte abstinuit; tunc enim citra pœnam mortis pœnâ aliquâ gravi extraordinariâ puniendus ob infamiam illam phellæ, quæ violata ab omnibus censetur. Menoch. de arb. cas. 360. n. 32. Sanch. l. c. n. 13. Pirh. n. 9. Clar. l. c. n. 4. excipiendo tamen, si rapta fuit violenter monialis; tunc enim infligenda illi pœna ordinaria sive mortis, ex quacunque causâ copula non fuit secuta, ut l. c. in fine, & alitapud illum. Non tamen locum habet, si puella sub parentum potestate constituta consenserit etiam parentibus invitis in abductionem, sed infligitur raptori pœna aliqua alia arbitrio Judicis, & quidem mitior, si abducatur parentibus insciis, quàm si abductioni expressè contradixissent. Sanch. l. c. n. 13. Farin. l. c. n. 121. Pirh. h. t. num. 5. imò si inter raptam & raptorem præcessissent sponsalia abductione illius etiam invitis parentibus, non incurri pœnam, absolute tradunt Abb. & Barb. in c. cum causa, h. t. num. 4. Sanch. l. c. n. 15. asserens hoc cap. correctum, cit. L. unic. item si parentes ex postfacto patientiam præbuerint, & dolorem remiserint, pœna raptoris est deportatio. cit. L. unic. §. 2. in fin. Lauterb. l. c. §. 18. Item locum non habet in raptore publicæ meretricis, cit. c. unic. c. de rapt. Virg. in pr. junctâ Gl. v. virginum. quamvis puniendus sit pœnâ arbitrio Judicis statuenti, ut Clar. §. raptus, num. 5. Covar. L. 3. var. c. 14. num. 2. in fine. Sanch. l. c. n. 23. Farin. cit. q. 145. à num. 135. Wiestn. h. t. n. 6. Pirh. n. 11. quin & incurritur pœna ordinaria, si rapta sit mulier inhonesta, conjugata tamen. cit. L. unic. §. quam multò magis. Malc. de prob. Vol. 3. concl. 1253. n. 12. & 13. Pirh. cit. num. 11. nisi tamen maritus esset leno, qui uxorem prostitisset, ut idem cum Malc. n. 19. & Sanch. l. c. n. 37. Denique non extenditur pœna hæc ordinaria civilis ad fœminam raptricem viri, sed locum solum habet pœna aliqua gravis arbitrio Judicis infligenda secundum facti & personarum qualitatem, ut probabilius, & cum communiore tradunt Clar. §. raptus, num. 6. Menoch. de arb. cas. 291. n. 30. & seq. Sanch. l. c. n. 25. Pirh. n. 12. ex ea ratione, quòd, cum in L. unic. de raptu Virg. ea, & quidem utpote valde rigorosa

gorosa extendi non debeat ad feminas, nec in odiosis & pœnalis sub masculino comprehendatur femininum, item, quòd leges non ferantur de iis, quæ rarissimè contingunt, quale quid est virum rapti à femina, aut etiam feminam ab alia femina, quòdque ex raptu viri non oriantur tot scandala & tanta damna, quot & quanta ex raptu feminæ, cui etiam major quàm viro infertur injuria & infamia ex raptu. Porro hæc pœna capitalis ordinaria raptus est pœna gladii, §. 8. *Inst. de vi publ.* & *cit. L. unic.* si tamen raptor est persona servilis, suffocandus, & igne concremandus est. *L. unic.* §. 3. *Lauterb. l. c. §. 18.* citatis aliis. Hodiedum tamen spectanda statuta localia, dum in multis locis & casibus pœna gladii ordinaria solet remitti; v.g. si raptor probet, feminam suà sponte ante raptum consensisse in sui abductionem, carnalem copulam secutam non fuisse; si rapta petat raptorem in matrimonium, sic etiam sæpe auxiliatores pœnā tantum arbitrariā afficiuntur. *Lauterb. l. c. §. 20.* remittens ad *Malc. Harpr. Besold. Mew. & alios.*

2. Altera pœna ordinaria raptoris de jure civili est amissio omnium bonorum mobilium & immobilium, tam raptoris, quàm eorum, qui illum comitantur & adjuvant, quæ bona pleno dominio violenter raptæ, si ingenua & libera est, addicuntur, non verò, si ancilla est aut libertina, tunc enim videntur ea cedere fisco. *cit. c. unic. §. 3. si quidem.* sed neque bona comitantium & adjuvantium raptorem amittuntur, etsi ipsi pœnæ capitali subjiciantur. *L. unic. §. pœnas autem.* Quid verò peculiare sit circa bona rapientis monialem, cui ea applicanda, dicitur paulò post.

3. Tertia pœna est, quòd inter raptorem & mulierem raptam de lege civili subsistere nequeat matrimonium, nec liceat raptæ, in matrimonium exposcere raptorem. *L. unic. §. nec sit factus. Novell. 145. V. illa quoque.* *Clar. l. c. n. 7.* *Farin. l. c. n. 25.* *Pirh. h. t. n. 2.* nec licet parentibus consentire in tale matrimonium. *L. unic. cod. §. & si consenserint,* deportari præcipiuntur. *Auth. de raptis mulierib. §. unic. collat. 9.* ubi etiam, quòd si mulier nupserit raptori suo, nihil ex ejus testamentis, aut alio quocunque modo capere seu vindicare possit, uti &, quòd si parentes consenserint, bona raptoris & eorum, qui illius criminis participes fuerint, fisco vindicentur, alias verò, si non consenserint, jure ipso ad illos transferantur. Quod tamen attinet bona raptoris, monialem, vel aliam mulierem vitam religiosam ducentem, ea applicanda Ecclesiæ vel monasterio, in quo rapta habitabat. *Can. si quis rapuerit. 27. q. 1.* ubi etiam additur, quòd rapta cautiore seu arctiori monasterio tradenda seu includenda, ita tamen, ut quantum ad usum finitum ex bonis suis, vel à raptore ei acquisitis, aut alias acquiritendis sustentetur ad mortem usque, post mortem verò ea bona redeant ad primum monasterium, in quo mulier Deo dicata est. *Farin. q. 145. n. 10.* *Pirh. n. 3. in fine.* cum *Gl. in cit. c. si quis. v. cautiore.*

Quest. 313. Quæ pœna statuitur raptoribus Jure Canonico?

1. **R**esp. Primò: Jure Canonico antiquo raptor efficiebatur servus mulieris (saltem si vim ei intulisset) ita tamen, ut raptor soluto pretio competente se ipsum redimere possit; si verò ipsa consentiente abducta fuisset à domo paterna, raptor fiebat servus parentis illius, (intellige, si is non consenserat) cum eadem facultate se redimen-

di. *c. de raptorib. 36. q. 1.* & ibi *Gl. v. excusatio. Sylv. v. luxuria. q. 6.* *Azor. l. c. L. 3. c. 15. q. 2.* ipsa verò rapta reddenda parentibus citrà, quòd à Judice punienda, quamvis à patre exhereditari possit, nisi majorem 25 annis pater distulerit copulare marito. *L. si filiam. c. de inoff. testam.* Excommunicabatur insuper raptor, ejusque fautores, si Laici essent. *Can. 1. caus. 36. q. 2.* si Clerici, deponbantur à gradu & ordine clericali. *c. de puelis. ead. caus. §. 9.*

2. **R**esp. Secundò: Jure novissimo hodiè ob-servando Concil. Trid. sess. 24. c. 6. de reform. matrim. exceptà pœnā illā, quā raptor subiciebatur servituti raptæ, aut parentum præter pœnam, quā inter raptorem & raptam, quamdiu hæc in illius potestate manserit, matrimonium validè contrahi nequit, de quo vide me *L. 4. q. 119.* incur-runtur eadem pœnæ excommunicationis & depositionis, & quidem excommunicationis pœnam ipso jure factò contrahi, patet ex verbis Trid. licet non sit reservata Papæ, ut *Sanch. l. c. d. 13. n. 1.* *Barb. in Trid. l. c. n. 12.* relatis aliis. *Arg. c. nuper. §. nos igitur. de sent. excom.* cæteræ verò pœnæ non nisi post sententiam declaratoriam criminis. De cætero statuta à Trid. pœnæ non videntur adversus rapientes solius libidinis exercendæ gratiā, sed tantum contrapientes ex intentione celebrandi cum rapta matrimonium, ut docent *Less. de just. L. 4. c. 3. n. 7.* *Sanch. l. c. n. 3.* *Gutt. l. c. c. 86. n. 8.* *Laym. L. 3. tr. 10. p. 4. c. 13. n. 5.* *Wiestn. h. t. n. 12.* *Reiffenst. n. 10.* ex ea ratione, quòd Trid. volens consulere libertati matrimonii, punire præcipuè intenderit violantes hanc libertatem, quales sunt rapientes matrimonii contrahendi causā; ad hæc Decretum hoc Trid. sit pœnale & correctorium juris antiqui, quo matrimonium inter raptorem & raptam liberè contrahendum subsistebat, unde etiam jam hujus conciliaris Decreti pœnis non comprehenditur raptum feminæ consentientis parentibus invitis, docent *Less. l. c. n. 79.* *Sanch. n. 13.* *Laym. l. c. n. 4.* quos citat & sequitur *Wiestn. h. t. n. 11.* contrarium tenentibus apud eundem *Tusch. v. raptus. concl. §. n. 4.* *Gutt. cit. c. 86. n. 17.* *Henriq. L. 12. c. 14. n. 4.* siquidem Trid. loquitur de raptu lædente libertatem matrimonii, illa autem in hoc casu non læditur, cùm etiam invitis parentibus validè contrahatur matrimonium à puella liberè consentiente. *Can. sufficiat. 27. q. 2. c. cùm virum. de regular.* Trid. l. c. c. 1. uti etiam ob eandem rationem pœnis illis non comprehenditur raptus propriæ sponsæ de futuro, si illa non consentiat; cùm per hoc minimè lædatur libertas, quia vi sponsalium obligata ad illud etiam compelli possit. *Less. n. 70.* *Henriq. l. c.* secus tamen, si sponsa invita abducatur; ac denique pœnis Trid. obnoxiam non esse feminam raptricem viri ob rationes præced. *quest. n. ult.* indicatas contra *Tiraquel. de leg. con-nub. L. 9. n. 112.* *Henriq. cit. num. 4.* *Gutt. l. c. n. 6.* *Haunold. Tom. 6. de 7. §. 7. tr. 2. n. 549.* in fin. probabilius tradere videntur *Clar. §. raptus. n. 6.* *Menoch. de arb. cas. 291. à n. 30.* *Sanch. de matr. L. 7. d. 12. n. 25.* & *d. 13. n. 16.* *Farin. l. c. n. 40.* *Pont. de matr. L. 7. c. 69. n. 6.* *Wiestn. h. t. num. 16.* & alii apud *Barb. num. 5. ad Trid. sess. 24. c. 6.*

Quest. 314. Raptus rerum, seu rapina, quid & quotuplex?

1. **R**esp. Rapina largè loquendo sumitur pro omni illicita usurpatione vel occupatione rei

rei alienæ, sive manifestè, sive occultè facta, propriè & strictè accepta, rectè definitur: injusta rei alienæ mobilis, aut se moventis per vim facta ablatio. Dicitur primò: *Ablatio*; hinc rapinam non facit, qui alteri in rebus vel bonis illius infert damnum ea destruendo vel deteriorando; quia alteri nihil aufert, nec agit quid lucri faciendi causâ, quod ipsum aliqui exprimunt in ipsa definitione rapinæ. Gonz. in c. super eo. h. t. num. 10. Wiestn. h. t. num. 23.

2. Dicitur secundò: *Ablatio injusta*; hinc rapinam non committit, qui rem alienam etiam per vim aufert justè, ut contingit, dum ea aufertur in bello justo hosti, vel aliàs in extrema necessitate, vel autoritate legitimi Magistratûs. Mol. tr. 2. de j. & j. d. 683. n. 2.

3. Dicitur tertio: *Rei aliena*; hinc raptor non est, qui rem suam, vel quam putat esse suam, ab alio possessam aufert, unde etiam pœnâ ordinariâ non punitur, sed aliâ minori ob vim propriâ autoritate possessori illatam, cum eam possit in judicio repetere. Sylv. v. rapina, in pr. Pirh. n. 30. Wiestn. h. t. n. 23. ubi etiam ait, incurrere illum pœnas decretas. L. si quis in tantam. c. unde vi. vi cuius rei, si auferentis propria est, eive debita, dominium vel jus, quod in ea habuit, perdit, §. 1. Inst. h. t. si autem fuit aliena, ipsam ejusve æstimationem restituere debet, pro quibus citat. L. extat. ff. quod metûs causâ. Mol. l. c. num. 3. in fine. Gonz. l. c. & quidem in duplum, ut Lauterb. §. 8. atque ita, qui rem sibi debitam debitori per vim aufert, jus crediti amittit. L. 12. in fine, & L. 13. ff. quod metûs causâ. L. 7. c. unde vi. Harp. in §. 1. Inst. h. t. Lauterb. in ff. h. t. §. 6.

4. Dicitur quarto: *Rei mobilis, aut se moventis*; quia res immobiles, ut fundi, non dicuntur propriè rapi aut auferri, sed violenter invadi. §. ita tamen in fine. Inst. vi bonor. raptor. L. 1. c. eod. Unde deiciensalium de possessione prædii, non est raptor; quia nec possessio, nec prædium est res mobilis; nomine autem rei se moventis veniunt pecora seu animantia.

5. Dicitur quinto: *Sive manifestè, sive occultè*; intelligendo per rò occultè, non quòd ignorante domino rei fiat, qualiter committitur furtum, sed quòd in loco privato fieri possit, & per rò manifestè, quòd fiat palàm coram aliis in loco publico. Differt tamen raptor talis manifestus à prædone per hoc, quòd hic in viis & stratis publicis itinerantibus res suas auferat, c. pœnale. 14. q. 5. Pirh. l. c. cum Host. in sum. h. t. n. 2. Sylv. v. rapin. in pr.

6. Dicitur sexto: *Per vim facta*; sive ea armis, (quæ semper vim indicare, cum Masc. de prob. concl. 1409. n. 19. ait Lauterb. l. c. §. 9.) sive absque armis inferatur. L. prator ait. §. 10. ff. & in princ. Inst. de vi bonor. raptor. sive ea actu inferatur, sive parata inferri, si dominus rerum resisteret. cit. L. prator ait. Farin. pr. crim. q. 166. n. 31. Carpz. pr. crim. p. 2. q. 9. n. 68. Pirh. h. t. n. 31. qui, quamvis addat ad rapinam reduci extorsionem rei ab altero per metum injustè illatum, negat tamen id ipsum Lauterb. l. c. §. 8. committi hoc delictum propriè, sed esse aliam speciem violentiæ, scilicet compulsivam, quæ facit actionem, quod metûs causâ, dum quis metûs causâ compulsus, ipse tradit res suas, aut cum aliis vilioribus commutat; quia ad hoc delictum requiri vult ablationem, quæ violentâ manu sic illata, pro quo citat §. 1. Inst. h. t. & Carpz. j. F. p. 4. c. 35. defens. 7. à n. 11. differt verò per has particulas: *per vim facta*; à furto, utpote quod,

quia siclam & ignorante domino, vel per dolum, excludit vim seu violentiam ei illatam, adeoque minus grave delictum est, & rapina furtum improbius dicitur. cit. L. prator ait. ff. & princ. Inst. de vi bonor. raptor. & quidem in ratione injuriæ rapina gravius furto delictum est, juxta D. Thom. 2. 2. q. 66. a. 4. Less. L. 2. de just. c. 10. n. 8. tum quia continet duplicem injuriam & injustitiam, unam, quæ læduntur bona proximi, alteram, quæ est realis contumelia, lædens personam & honorem proximi. Pirh. cit. n. 31. cum Mol. Tom. 3. de just. tr. 2. d. 683. num. 7. Haunold. de j. & j. Tom. 1. tr. 2. n. 264. tum quia in utroque reperitur diversa ratio involuntarii; cum rapina committatur domino sciente, & vim patiente, cui proinde ablatio rei est positivè, & magis involuntaria constituitur graviorem injuriam, furtum verò involuntarium ob ignorantiam. Atque ex his patet, rapinam essentialiter continere vim seu violentiam ablativam, præterquam alias violentiæ species fundantes diversas actiones vi diversarum legum, vide apud Wiestn. h. t. n. 18.

Quest. 315. Quenam pœna constituitur jure civili raptoribus rerum?

1. Resp. Primò: Pœnâ raptorum civiliter conventorum sunt, quòd raptor actori intra annum utilem (dum computantur illi dies tantum, quibus experiundi est potestas) agenti condemnatur in quadruplum rei ablatae, hoc est, in rem ablatam restituendam, & præter rem ablatam in triplum æstimationis rei, seu pretii veri illius. L. 2. §. 13. ff. h. t. post annum verò in Simplum, id est, ad solam rem ablatam, seu, si ea non existat, ad æstimationem illius, & ad æstimationem damni & lucri ex ista ablatione cessantis; quia est actio prætoriana, quæ annum excedere non debet. Inst. in pr. & vi bonor. raptor. & cit. L. prator ait. ff. eod. In foro etiam conscientia non tenetur raptor, aut etiam alius, qui rem injustè abstulit ante Judicis sententiam plus restituere, quàm accepit, post sententiam verò ad pœnam aliquam tenetur, eidem acquiescere, ita cum D. Thom. 2. 2. q. 62. a. 4. in corp. Sylv. v. rapina. q. 1. Pirh. h. t. n. 32. Wiestn. num. 24. cum communi TT. Nec refert quòd ad hanc pœnam tripli præter rem restituendi, sive raptor sit manifestus, seu deprehendatur in ipso delicto, sive non, Lauterb. l. c. §. 14. ac ita rapina mitius puniatur, quàm furtum, quod, si manifestum, punitur pœnâ restituendi quadruplum, non computando rem ipsam ablatam, ejus rationem vide apud eundem; idque, si dominus rei sit actor, si non-dominus, condemnatur ei solum ad interesse. cit. L. 2. §. 22. & prout distinguit Hahn. ad Wesenb. h. t. apud Lauterb. in ff. Lib. 47. t. 8.

2. Resp. Secundò: Dum agitur criminaliter, pœna raptorum res alienas sine armis, violenter tamen rapientium, est, quæ statuitur L. 1. in pr. ff. ad Leg. Jul. de vi privata. & L. 2. c. eod. vimirum amissio tertie partis bonorum raptoris, & amissio omnis dignitatis seu honoris, item infamia, Host. in Sum. §. de raptoribus. h. t. n. 9. Raptorum cum armis pœna est capitalis gladii, & vel maxime, si sint grassatores & spoliatores itinerantium. L. penult. ff. ad Leg. Jul. de vi publ. Const. crim. Caroli V. a. 126. cui pœnæ capitali successit deportatio. Gl. fin. in cit. §. item Lex. Pirh. l. c. & hodie loco deportationis bannum, seu excommunicatio Imperialis; quæ reus vis publicæ constituitur extra protectionem & communitatem Imperii, tam quòd

quod ad personam, quam quod ad res. Mynsing. in
§. nem Lex Julia de vi publ. Inst. de publ. Jud. n. 3.
& si præter rapinam torquent, vulnerant vel occi-
dunt, pœna illorum est rota, cui vivi imponuntur,
& quandoque cadavera reorum, observata ejusque
loci consuetudine. cit. Cons. crim. a. 130. §. 137.
Carpz. pract. crim. q. 90. n. 12. Haunold. Tom. 6.
de J. & J. tr. 2. n. §. 37. Illud tamen notari potest
cum Carpz. q. 91. Brunnem. ad L. 28. ff. de pœnis.
n. 8. ob rapinam (intellige simplicem) non facile
ad pœnam capitis deveniendum, attendendamque
gratiam, causam, occasionemque rapinæ, & num
crimen attentatum tantum, an verò consummatum.

Quæst. 316. Quæ pœnæ jure ecclesia-
stico statuitur raptoribus rerum?

1. Resp. Primò: Præcipua est eorum excom-
municatio inferenda per sententiam Epi-
scopi loci, ubi commissæ rapina, aut alterius Præ-
lati excentis ibidem jurisdictionem, et raptor sit
alterius diocesis. A qua excommunicatione non
est absolvendus, antequam plenè satisfecerit ei, aut
caverit de satisfaciendo ei, à quo rapuit. c. 1. h. t.
neque à proprio Episcopo, extra cujus diocesis de-
liquit, sed remittendus ad Episcopum vel Prælatum
excommunicantem, utpote cujus jurisdictioni ob-
delictum in ejus territorio commissum subicitur.
cit. c. 1. Idque pro foro externo, seu contentioso,
in foro siquidem pœnitentiæ interno non subicitur
quis præcisè ratione delicti in ejus territorio com-
missi, sed ratione alterius jurisdictionis ipsi aliunde
competentis, cujus disparitatis rationem hanc dat
Pirh. h. t. n. 34. quod in foro contentioso impo-
natur pœna reo, ut satisfiat Reipublicæ læsæ ob
scandalum illi datum, idèoque pœna imponitur in
loco, ubi commissum delictum, absolvendusque ab
eo, qui jurisdictionem spirituales exercet, in foro
verò pœnitentiæ imponatur pœna seu pœnitentia,
ut satisfiat DEO læsæ, adèoque à proprio Judice
imponenda, & à Sacerdote proprio loco DEI re-
mittenda. c. omnis, de pœnit. & remiss. Abb. in cit.
c. 1. h. t. n. 4. Altera pœna est, quod, si raptor
in ipsa rapina interficiatur, aut ante obitum noluit
satisfacere, cum posset, privetur sepultura eccle-
siastica, Ecclesiæque & fidelium suffragiis, & ora-
tionibus publicis. c. super eo, h. t. Secus est, si quis
in vita, cum potuit, satisfacere noluit, in extremis
tamen constitutus satisfecit; huic enim neque pœ-
nitentia, neque sepultura deneganda. cit. c. super eo.
§. vers. si verò, h. t. quin etiam ei, qui in vita no-
luit pœnitere, nec satisfacere, sed fuit obstinatus,
(qualis dicitur, qui sæpe opportunitatem & facul-
tatem restituendi habuit, & admonitus, vel etiam
excommunicatus, satisfacere contempsit, ut Host.
in cit. c. v. obstinata.) in morte tamen pœniter, &
veller satisfacere, sed non potest, nec etiam securi-
tatem de satisfaciendo potest dare, deneganda non
est pœnitentia, absolutio, sepultura occulta, sed so-
lùm publica, & solennis reconciliatio & sepultura,
cui proinde nullus Clericorum interesse debet,
juxta cit. c. super eo. §. qui autem. unde etiam ex
hoc §. à contrario sensu colligitur, quod, dum
raptor non fuit obstinatus, sed ante mortem & in
vita libenter voluit satisfacere, non tamen potuit,
quia ad pauperiam redactus, huic deneganda non
est publica & solennis absolutio, sepeliendusque in
Ecclesia, ejusque sepultura interesse possunt Clerici.
ita Pirh. h. t. n. 36. si verò raptor in mortis pericu-
lo constitutus satisfacere promissit, ac dein conva-
lescens ante satisfactionem, quam facere potuisset,

decedat, neganda est ei sepultura, & hæredes ad sa-
tisfactionem compellendi. Sylv. v. rapina. q. 1.
not. 2. ut etiam, (et si aliàs regulariter absolvatur à
peccato, nullaque pœnâ mulctetur, qui satisfacere
non potuit) qui in vita obstinatus fuit, in morte
pœnitens, sed satisfacere non valens, privandus ad-
huc est sepultura in Ecclesia, non tamen in Cœmi-
terio, ita tamen, ut nec ibi ejus sepultura interesse
possint Clerici, sicque statutum specialiter in odi-
um rapinæ. Abb. in c. super eo, in fine. Diaz, in
pract. can. c. 110. num. 4. Wicstro. h. t. num. 37.
Porro hæc statuta per cit. c. super eo. intelligenda
sunt de raptore publico, seu manifesto, id est, qui
judicialiter convinci potest; occultus enim admitti
potest ad pœnitentiam, viaticum & sepulturam,
Host. & Abb. ad princ. cit. c. super eo. Sylv. l. c.
not. 1. Pirh. n. 36. Tertia pœna raptorum, vel
potius grassatorum itinera frequentata, publicasque
stratas obidentes & pervagantes, spoliando transe-
untes, est, quod, si ad Ecclesias, aliisque loca sacra
& religiosa confugientes, tanquam sacro Attylo in-
digni, inde vi extrahi permittantur. Can. sicut an-
tiquitus. 17. q. 4. c. inter alia de immunit. ecclesiast.
Constit. Gregor. XIV. incipiente: Cum aliis. edi-
ta 28. Maij. 1591. Quarta pœna Clericorum ra-
ptorum, vel participantium cum eis in rapina, est
irreparabilis eorum depositio ab Ordine, & priva-
tio beneficiorum, c. at si Clerici, de judic. Abb. l.
c. n. 2. Diaz, l. c. n. 2. non quidem ipso jure illata,
sed per judicem inferenda. Suar. de censur. d. 42.
§. 5. n. 6. in fine. Pirh. cit. n. 37. Barb. in cit. c.
super eo. n. 5. Item eorum pœna est, quod recipere
prohibeantur eleemosynam à raptoribus. Suar.
Tom. 1. de relig. tr. 2. L. 1. c. 6. num. 6. Barb. l. c.
n. 3. Pirh. l. c.

2. Resp. Secundò: Specialiter excommunicantur
excommunicatione per sententiam ferendam, nulli-
que reservatam, Barb. in c. 3. h. t. n. 6. qui merca-
tores, aliisque Christianos negotiationis gratiâ, aut
ob alias justas & honestas causas navigio vectos ra-
piunt, aut rebus suis spoliunt. c. excommunicati. h.
t. c. super eo. Host. ibid. in princ. Abbas num. 1.
excommunicationem tamen Bullæ Cænæ, aut c. 3.
h. t. non incurrere, qui principaliter discunt per
maria animo negotia, vel mercimonia cum amicis
gerendi, vel etiam belli, sive iusti, sive iniusti exer-
cendi, etiam si incidenter, & casu quandoque præ-
dentur; cum non censeantur piratæ, sed iniusti
bellatores, ait Pirh. n. 40. citatis Nav. man. c. 27.
n. 59. Suar. d. 21. §. 2. n. 24. Mol. Tom. 3. de just.
tr. 2. d. 694. n. 3. Excommunicationem verò re-
servatam Papæ ipso jure vi Bullæ Cænæ incurrunt
spoliantes Christianos Catholicos naufragium pas-
sos bonis cujuscunque generis in litora quorum-
cunque marium, aut ab aliis subrepta recipiunt,
nullo privilegio aut consuetudine, aliòve prætextu
obstante. c. super eo. §. illi etiam hic. junctâ Gl.
v. noverint. Sætem postquam moniti non restitue-
rint, ubi possunt. Suar. de censur. d. 21. §. 2. n. 26.
in fine. Navar. man. 27. num. 118. Gonz. in cit. c.
n. 9. Excusantur autem ab hac excommunicatio-
ne, qui talia naufragantium bona accipiunt non
animo convertendi in usum suum, sed restituendi
ea domino, ubi habebitur ejus notitia; item si
ignorent, esse bona naufragantium; tunc enim, etsi
nolint restituere, non incurrunt excommunicatio-
nem. Item si essent bona, quæ dominus pro dete-
lictis haberet, omni spe recuperandi amissa, utpo-
te, quæ sunt primò occupantis, secus, si projecta
in mare alleviandæ navis gratiâ; horum enim do-
minium

minium manet penes dominum. Item, si sint res, quæ statim de sui natura periissent, nisi quis ad eas recuperandas exposuisset se periculo vitæ. Mol. cit. d. 694. n. 6. & 7. Zerol. in pr. Episc. p. 2. v. naufragium. Quaranta in Summa bullar. v. bona naufragantium. fol. 1406. & seq. quos citat & sequitur Pirh. n. 42. Item sicut Pagani, Judæi, Saraceni, alique infideles non baptizati spoliantes catholicos naufragos, non incurrunt dictam excommunicationem, quia illius incapaces, ita nec fideles piratæ, qui spoliant infideles, incurrunt illam. Suar. l. c. n. 21. Pirh. h. t. n. 39. quia verisimile non est Concilium Lateranense, ex quo desumptum illud c. excommunicationi, uti & Pontificem in Bulla Cænæ ferentes hanc excommunicationem intendisse, protegere infidelium bona contra Christianorum & orthodoxæ fidei hostes, comminatione excommunicationis ferendæ, vel latæ. Bonacin. de censur. in particul. d. 1. q. 5. p. 3. Castrop. tr. 29. d. 3. p. 5. n. 8. Wiestn. h. t. n. 29. Reiffenst. n. 23. His tamen non obstante, quod Christiani spoliantes navigantes, aut naufragium passos infideles,

(intellige non tantum in mari, sed & in aliis fluvii, cum dictum Concilium loquatur indifferenter de navigio vectis, & naufragium passis, Pirh. Reiffenst. l. cit. quamvis Bullæ Cænæ etiam in specie loquatur de infestantibus mare pertinet ad diuinem Romanæ Ecclesiæ. Pirh. n. 4. Reiffenst. l. c.) malè agant, & ad restitutionem teneantur. Reiffenst. l. c. nisi bellum cum iis gerant, aut sint habitualiter hostes. Ac denique excommunicationem non incurrunt, qui subreptionem talium bonorum consilio, favore promouent, aut ratam habent, aut accipientes illa recipiunt; cum enim illorum non fiat mentio in Bulla Cænæ, aut cit. c. 3. ad illos extendenda non est hæc pœna excommunicationis; Secus est de iis, qui proximè & physicè tales surreptores illorum bonorum adjuvant & cooperantur, ablatæque recipiunt participando de iis; taliter enim consulentes & auxiliantes illorum surripientium ea bona, etsi non exprimentur, generaliter tamen & tacite comprehenduntur. Pirh. cit. n. 41. in fine juncto. n. 42. in fine. Suar. l. c. n. 32. Wiestn. h. t. n. 30.

CAPUT II.

De Incendiariis & Violatoribus Ecclesiarum.

Quæst. 317. Quinam propriè dicantur, & sint incendiarii?

R Esp. Illi, qui datâ operâ, siue scientes & prudentes, apposito igne urbem, domum, prædium, aliudve ædificium, aliavve bona aliena, ut segetes, acervos frugum, fœni lignorum, sylvam dolo malo ex odio, vindicta vel alicujus commodi studio per se, aut per alios accendunt, quique ad hoc mandatum, auxilium vel consilium scienter præstant. Arg. Can. pessimam. 23. q. 8. L. qui ades de incend. & ruina. c. 6. de injur. Proinde tales pœnæ ordinariæ incendiariorum non subjacent, qui casu tantum vel ex imprudentia, aut negligentia, etsi cum culpa aliqua etiam lata, vel levi aut levissima incendii causa sunt. L. penult. ff. de incend. Host. in sum. h. t. n. 1. Sylv. v. incendiarius. n. 1. Pirh. h. t. n. 47. Reiffenst. n. 26. sed neque in foro conscientiarum obligationem reparationis taliter causati damni contrahunt; cum in hoc foro interno ante Judicis sententiam obligatio damni supponat culpam theologiam graviter peccaminosam, ut Sylv. v. culpa. n. 6. Mol. cit. tr. 2. d. 698. num. 6. Sic quoque idem, seu non incurrere eam obligationem, qui casu aut incuriâ causa est incendii, nullâ factâ distinctione inter forum internum & externum, asserit Wiestn. h. t. n. 32. citatis L. fortuito. L. qui ades. ff. de incend. Gall. Lib. 2. observ. 21. n. 1. Farin. pr. crim. q. 110. à n. 3. quamvis n. 33. subjungat Wiestn. in foro externo ad interesse seu reparationem dampnorum teneri eum, cujus culpâ accidit.

Quæst. 318. Quâ pœnâ afficiendus incendiarius?

R Esp. Primò: Ob quæcunque culpâ, excepto tamen dolo, & datâ operâ causatum incendium, non incurritur pœna mortis, seu ordinaria incendiariorum; siquidem dolo in nullis delictis æquiparatur quod ad pœnam ulla culpa quantumcunque lata, juxta L. in Lege Cornelia. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar. junctâ Gl. v. lata culpa. Clar. §.

fin. q. 84. in pr. Farin. l. c. n. 10. unde cum incendio causato sine dolo, seu sine data opera nulla certa pœna à lege statuta, arbitrio Judicis ob culpam latam vel levem statui ea potest, nimirum severa reprehensio, multa pecuniaria, vel corporis afflictio, v. g. incarcerationio, relegatio, fustigatio, aliavve similis, citra tamen mortem aut mutilationem pro locorum varietate, culpæ, incendii, & personarum qualitate. Farin. l. c. Carpz. pract. crim. q. 39. à n. 33. Wiestn. h. t. n. 34.

2. Resp. Secundò: De jure civili, qui datâ operâ incendium excitavit, pœnâ mortis afficiendus, & quidem, qui illud in civitate excitavit, obijciendus bestiis, si in humiliori existat, seu sit humilis conditionis, & si in aliquo gradu sit, puniendus capite, vel in Insulam deportandus. L. ult. de incend. ubi Gl. fin. ut igne concremetur. Pirh. h. t. n. 48. si verò in villa vel castris ædes (quo nomine veniunt omnes species ædificii. L. qui ades. ff. de incendio.) incenderit sciens & prudens, sique humilis conditionis, igne quoque necari juberetur. Si tamen casam vel villam extra oppidum sitam combusserit, mitius punietur, uti etiam, si ædes in civitate suâ negligentia aut culpâ latâ conflagrari fecerit, dampnum illatum etiam vicinis resarcire juberetur, datâ in duplum actione, & si id non possit, luendum ei in corpore. L. capitulum. §. incendiarii. ff. de pœnis. junctâ Gl. v. jactura. L. penult. ff. de incend. junctâ Gl. v. venia. Pirh. cit. n. 48. in fine. citato Welsenb. in paratit. ff. de incend. n. 6.

3. Resp. Tertiò: Jure ecclesiastico rerum profanarum incendiarii laici, uti & præbentes iis scienter consilium, auxilium aut mandatum (præter poenitentiam trium annorum, ut Reiffenst. h. t. n. 32. citans. c. 6. de injur.) sunt excommunicandi. Can. si quis. & c. seq. 23. q. 8. & postquam denunciati non absolvuntur, nisi à solo Papa. Sylv. v. incendiarius. n. 2. Pirh. num. 49. qui tamen cum Sylv. & Host. in sum. h. t. num. 9. addit, omnes incendiarios ædificiorum non sacrorum haberi pro excommunicatis ipso jure, etsi non sint denunciati, tenentur insuper tam incendentes scienter & voluntariè

tariè seu dolo, quàm ex lata culpa sine dolo ad omne damnum refarciendum. *c. ingressus. & seq. de injur. l. penult. ff. de incendi. uti & ad compensationem rerum incendiis causâ perditarum. Arg. cit. c. penult. quin & dum incendium ortum ex culpa levi vel levissima, si tenebantur ex hujusmodi culpis. Sylv. n. 3. Pirh. l. c. vers. praterea. Multoq; magis ipso jure & facto excommunicati sunt jure canonico incendiarii Laici omnes ex dolo Ecclesiarum, & locorum religiosorum, seu piorum & Cæmeteriorum, locorumque, ut statuitur *c. definitio. 17. q. 4. iis intra 30 passus contiguorum: & ita statuitur hæc excommunicatio. c. omnes Ecclesia. cit. caus. 17. q. 4. can. canonica. 11. q. 3. & si nominatim denunciati, à solo Papa absolvi possunt, juxta *c. tuanos. de sent. excom. ante illam denunciationem etiam ab Episcopo absolventi. Host. l. c. Sylv. l. c. q. 1. n. 2. Pirh. l. c. Reiffenst. b. t. n. 37. quin & in extrema necessitate à quolibet simplici Presbytero, cum in periculo mortis nulla sit casuum reservatio. Trid. sess. 14. c. de Sacram. pen. Quod si verò non absolvi decedunt, sepultura insuper Christianâ & Ecclesiasticâ privantur. Can. pessimam. can. 23. q. 8. Secus, si pœnitentes à cœnitura absoluti decesserunt, in quo tamen casu eorum hæredes compellendi ad reparationem damnorum ex incendio secutorum, juxta expressum textum. *c. ex litteris. h. t. quia hæredes tenentur ex delicto defuncti, sive pœnitens, sive impœnitens obierit, cum omnes obligationes saltem non merè personales, sed rei persecutoria incumbant hæredibus. Ex eo autem, quod in cit. c. ex litteris dicatur: ut sic à peccato valeat liberari: non sequitur, quod liberatio defuncti incendiarii post hanc vitam dependeat à reparatione damnorum, facta per ejus hæredes, cum rō valeat in singulari expressum referatur ad defunctum, lectio non valet, quia per hoc non liberatur ille à pœnis purgatorii, neque à pœnis inferni, si ipse culpabiliter omisit restituere, aut etiam mandare restitutionem hæredibus, si verò dirigatur ad hæredes, & legatur in plurali valeant, ut ipsi satisfaciendo obligationi suæ restituendi liberentur à peccato suo, valebit lectio.****

4. Resp. Quartò: Cùm Clericis incendiariis nulla pœna statuta reperitur jure canonico, eò, quod forè Canonum conditores non sint arbitrati, aliquem Clericorum tantum scelus patrarum sine omni sua voluptate & utilitate, & cum magna aliorum jactura, eorum pœna Judicis ecclesiastici arbitrio determinanda relinquunt juxta doli, loci, damnorumque qualitatem & quantitatem. Diaz. præf. crim. canon. c. 109. Pirh. n. 50.

Quest. 319. Si oriatur in ædibus alicujus incendium, de cujus origine & autoritate non constat, cuius culpâ excitatum præsumatur, & cui incumbat reparatio damni?

R Esp. Etsi esse excitatum dolo non præsumatur, quia is nunquam præsumitur. *L. merito. ff. pro socio. sed perspicuis indiciis probandus. L. dolum. c. de dolo malo. culpâ tamen potius inhabitantium, quàm casu exortum rectè præsumitur; quia in dubio rectè præsumitur, quod frequentius fit, qualiter ædium incendia plerumque aliquâ culpâ seu negligentia levi vel levissimâ inhabitantium contingunt. L. nam salutem. ff. de off. præfect. vig. & quidem hæc præsumptio est contra omnes*

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. V.

inhabitantes, quando nihil de uno certo constat. Farin. pr. crim. q. 110. n. 93. non tamen sufficit ad condemnandum omnes, vel unum certum in particulari, v. g. patremfamilias, sed omnes absolvi debent, si post inquisitionem, quæ utique fieri debet, contra aliquem in specie culpa præsumi non potest, Farin. l. c. Alex. conf. 50. n. 9. Gail. præf. observ. L. 2. observ. 1. num. 3. cùm incendium non probatâ certi hominis culpâ inter casus fortuitos numeretur. Gail. l. c. Arg. *L. incendium. c. si certum petatur.* Sed neque patrefamilias ad refarciendum damnum domesticorum culpâ causatum tenetur, nisi de culpa unius certi domestici constet, quin & nequidem tenetur, si dictus inquilinus non sit servus illius, in officio suo delinquens, & delinquendo sit causa aliqua incendii, multoq; minus, si ille sit hospes & advena. Wiestn. h. t. n. 37. citans *L. licet. §. fin. ff. naut. camp. stab.* sed neque, ut idem cum Reiffenst. num. 40. citantes pro hoc Farin. l. c. n. 115. & Masc. concl. 894. n. 19. adhuc tenebitur culpâ servi, si is pro fideli & diligente aliàs habitus & inventus fuit, ne aliàs patrefamilias, dum ædes combustæ sunt propriæ illius citra omnem suam culpam, etiam levissimam, ex culpa aliena maximum passus detrimentum ex combustione suarum ædium afficiatur insuper alio, dum nimirum compellitur, reparare quoque damnum illatum vicino.

Quest. 320. Quinam hic dicantur propriè & strictè violatores Ecclesiarum?

R Esp. Distinguendo illos ab incendiariis, tales dicuntur & sunt, qui Ecclesias, aliæque loca sacra aut religiola violenter effringunt & spoliunt, ita, ut ad constituendum talem violatorem requirantur hæc duo simul, nimirum violenta effractio & spoliatio, quales proinde non erunt, qui locum sacrum effringunt, nihil tamen ex eo auferunt, neque etiam, qui spoliunt & furantur ab Ecclesia, illam tamen non effringunt.

Quest. 321. Quenam sunt pœna violatorum Ecclesiarum?

1. **R** Esp. Primò: Jure civili antiquiore, tantum gravissimi Sacilegii rei pro qualitate delicti, circumstantiarumque varietate puniebantur vel depporatione in insulam, vel exilio perpetuo, vel damnatione ad bestias aut metalla, vel pledebantur capite, aut suspensione vel vivi exurebantur, per *L. Sacilegii. L. hac Lege. ff. ad Leg. Jul. pecular.* Hodierno autem jure per Ordinationem Carolinam a. 72. & 73. pœnæ sunt determinatæ, ita ut, qui effractâ Ecclesiâ vas seu hierothecam cum sacra hostia aufert, vivus comburatur; qui vas aliud aureum vel argenteum cum vel sine reliquiis, calicem vel patenam abstulerit, vel Templum, Sacram, Sacristiam, Gazophylacium, seu caplam elemosynariam animo furandi effregerit, aut dolosis instrumentis aperuerit, pœna capitali aliave corporali mitigato vel exasperato pro diversitate circumstantiarum supplicio afficiatur; qui verò res sacras minoris æstimationis, v. g. candelabrum, mappam altaris, aut etiam res privatas ibi depositas interdum absque effractione inde abstulerit, mitigatâ pœnâ sicut furti privati reus plecti jubetur, per dictam Ordinationem Carol. a. 174. Wiestn. h. t. n. 40.

2. Resp. Secundò: Jure canonico excommunicationem incurrunt. *c. canonica. 11. q. 3. c. omnes, & c. quisquis. 17. q. 4. ac præcipuè c. con-*

Z

questi.

questi. de sent. excom. & quidem ipso jure, ut Gl. in c. conquesti. v. excommunicatos. alii communiter apud Suar. d. 22. de censur. f. 2. num. 6. id cum eodem n. 10. colligentes ex verbis cit. c. conquesti: excommunicatos nunciatus, utpote supponentibus excommunicationem ab ipso jure jam latam ab homine seu Judice promulgandam, estque ea, postquam violatores illi denunciati sunt excommunicati, Sedis Apostolicæ absolutioni reservata. Suar. l. c. n. 4. Sayr. decensur. L. 3. c. 29. à n. 13. & alii apud Barb. incir. conquesti. n. 2. Insuper violatores tales, si manifestè deprehensi ad poenitentiam publicam admitti non debent, nisi prius damna refarciant, vel de iis reparandis caveant, & si sani, ubi possunt, satisfacere noluerint, velint autem postmodum in morte, ubi non potuerunt, poenitentibus

quidem absolutio, sacrum viaticum, quin & sepultura ecclesiastica, saltem in Cœmeterio, non denegatur, Clericis tamen sepultura eorum prohibitum interesse sub pœna depositionis ab ordine & privatione beneficiorum. c. super eo. h. t. & ibi Barb. n. 2. Pirh. n. 54. juncto n. 55. prout dictum paulò suprà de raptoribus. Aliiverò violatores Sacri-legi, qui citra effractionem Ecclesiæ, & contrafractio-nem rerum ex ea ablatarum furantur, v. g. calicem, rélique similes, excommunicationem ipso facto non incurrunt, sed sunt excommunicandi & anathemati subjiciendi, usque ad condignam satisfactionem. Gl. in c. conquesti. v. excommunicatos. Suar. l. c. n. 6. Pirh. num. 54. prout constat ex c. ult. de furtis. & ex c. conquestus de foro compet.

TITULUS XVIII.

De Furtis.

Quest. 322. Quid sit furtum, & quibus modis committatur?

R Esp. Furtum (præscindendo ab etymo huius nominis, de quo videri potest inter alios Pirh. h. t. n. 1. definiti potest cum D. Thom. 2. 2. q. 68. a. 3. & TT. breviter; quòd sit occulta acceptio rei alienæ, invito rationabiliter domino, vel aliquando furtus cum Jcto. Mol. de f. & f. d. 681. num. 2. Haunold. de f. & f. Tom. 1. tr. 2. n. 253. Claro §. furtum. Pirh. l. c. juxta L. 1. ff. §. fin. & §. 1. Inst. h. t. quòd sit contrectatio dolosa, vel ipsius alienæ rei, vel etiam usus ipsius, possessionisve lucri faciendi gratiâ.

2. Dicitur primò: *Contrectatio seu acceptio*; non enim sufficit ad furtum & furem constituendum pro foro externo, (quamvis secus sit in foro conscientie, seu coram DEO, qui etiam concupiscentiam rei alienæ prohibuit, Deuter. c. 5. v. 2. Exodi c. 20. v. 17.) sola voluntas seu desiderium, & intentio rem alienam contrectandi, & habendi tanquam suam, neque conatus rem alienam contrectandi, L. possideri. §. 18. ff. de acquiren. possess. L. 1. in praxi. & L. vulgaris. §. 7. h. t. neque etiam simplex rei contactus, sed ad minimum corporalis apprehensio vel attrectatio conjuncta cum animo secum ferendi, ut Lauterb. in ff. h. t. §. 26. citans L. 27. §. 7. ff. h. t. aut ipsa actio, quæ res de loco in locum transferatur, qualis est adhuc rei ablata detentio, utpote quæ moraliter est continuata rei acceptio, ut cum D. Thom. l. c. a. 3. ad 3. Less. L. 2. de just. c. 12. n. 2. Azor. Inst. mor. p. 3. c. 11. §. dicitur primò. item etiam rei justè apud se existentis, v. g. in deposito vel commodato, vel oppignorata injusta, seu ultra quod concessum, usurpatio, quæ est acceptio & contrectatio rei fictè. Lauterb. l. c. §. 26. citatis pluribus LL. qualis quoque intervenit, dum nuncius pecuniam sive numeratam, sive consignatam delaturus alteri eam servavit sibi. L. 22. §. 7. ff. commodat. L. 7. c. h. t. Berlich. p. 4. concl. § 8. per tot. Idem est, dum quis pecuniam accipiens, ut creditori meo solvat, cum eandem summam deberet eidem creditori, illam suo nomine solvit, L. 52. §. 26. ff. h. t. Item de tutoribus & curatoribus, dum pecuniam pupillorum & minorum interceptiunt, L. 1. §. 22. L. 2. §. 1. ff. de tutor.

3. Dicitur secundò: *Dolosa*; id est, injusta cum fraude & dolo, seu animo furandi, (sine quo nunquam committitur furtum. §. placuit. Inst. de obligat. qua ex delict.) facta contrectatio rei. §. 1. & 7. Inst. L. 1. §. 3. L. 50. §. 2. L. 55. pr. ff. h. t. Unde Israelitæ egressi è captivitate res Ægyptiis supremo rerum Domino auctore subtrahentes, Exodi 3. v. 2. non commiserunt furtum. Item qui rem alienam bonâ fide accipiunt, rationabiliter existimantes consensurum dominum, vel, si scierit, non fore invitum, (qui aliàs in dubio præsumitur semper invitus, Arg. L. qui vos. §. 3. ff. h. t.) in nullo foro reus est furti. Idem est de eo, qui bona viventis, quem putabat esse mortuum, tanquam hæres apprehendit, L. si quis. ff. h. t. Pirh. h. t. n. 3.

4. Dicitur tertio: *Rei*; intellige corporalis & mobilis, quia res incorporeæ, ut sunt jura, servitutes, actiones, cum sub sensu non cadant, & tangi seu contrectari nequeant, §. incorporales. Inst. de reb. corpor. & incorp. furtum propriè respectu illarum non datur, L. 25. ff. h. t. sed potius vi vel dolo occupari aut decineri, quàm furto subripi dicuntur: Sylv. v. furtum. n. 1. Azor. p. 3. L. 5. c. 11. §. dicitur primò. Pirh. h. t. n. 4. §. additur. Res verò immobiles, ut fundus, prædium, juxta L. verum. ff. h. t. §. quod autem. Inst. de usucap. quia accipi propriè, occultari, & de loco in locum moveri nequeunt, L. possideri. §. 18. ff. de acquiren. possess.

5. Dicitur quarto: *Aliena*; hoc est, in qua alius jus in re, vel jus ad rem habet; in re enim taliter propria quis furtum facere nequit, cum quilibet re propriâ uti & abuti possit tanquam ejus arbitet & moderator. L. in re. c. mandati. L. sed est. §. 11. ff. de petit. hered. sic furtum non committit, (aliud est in foro conscientie de accipiente rem suam putans alienam) non solum qui auferit rem alienam, quam putat esse suam. Arg. §. 1. Inst. de vi bonor. raptor. cum etiam in tali contrectatione desit fraus & dolus, seu animus furandi; Item qui accipit, quæ in nullius sunt potestate seu dominio, v. g. feræ, volucres, pisces, margaritæ, gemmæ in littore maris repetitæ. Idem est de rebus derelictis, quia sunt primò occupantis, L. falsus. ff. h. t. E contra furtum committit dominus, qui rem suam alicui pignori commodatò datam, vel locatam, depositam clam & fraudulenter auferit, L. utique.